

Mali'de Devlet İnşasına Postkolonyal Bir Bakış

A Postcolonial View On State-Building In Mali

Emre AKAR*

* Araç. Gör., Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Strateji Bilimi Bölümü.

E-mail: emreakar@gtu.edu.tr

 ORCID: orcid.org/0009-0002-4382-2226

Öz

Küresel istikrarsızlığın arttığı günümüzde "başarısız" devletler uluslararası toplumun gündemini günden güne daha fazla meşgul etmektedir. Özellikle Sahraaltı Afrika ülkelerinin etkili siyasal örgütlenme kurmada ve terörizm gibi güvenlik tehditlerine cevap üretmede yetersizlik gösterdikleri değerlendirilmektedir. Ancak Vestfalyan ve Weberyen devleti merkeze alan böylesi bir perspektif Küresel Güney'in gerçekliklerini anlamada yetersiz ve damgalayıcıdır. Dolayısıyla çalışmada Güney'de Vestfalyan-Weberyen devletin kurulamayışının devlet başarısızlığı söylemiyle ele alınıp alınamayacağı sorusuna cevap aranmaktadır. Çalışmada Jonathan Hill ve Anna Krämer'in eserlerinden hareketle Postkolonyal kuramın görüşlerinden yararlanılmaktadır. Çalışma 2012 Tuareg isyanının etkileriyle hâlâ boğuşan Mali'nin sömürgeci dönemden günümüze uzanan deneyimine odaklanmaktadır. Çalışma neticesinde Batılı kavramların Mali'yi anlamada indirgemeci kaldığı anlaşılmıştır. Devlet başarısızlığı kavramı Mali'nin yapısal sorunlarında Fransa başta olmak üzere Küresel Kuzey'in sorumluluğunu da örtmektedir. Sonuçta Mali'de Vestfalyan-Weberyen devletin kurulamayışını devlet başarısızlığı söylemiyle ele almak yerinde olmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Başarısız devletler, devlet inşası, Postkolonyalizm, Afrika, Mali.

Abstract

In today's world of increasing global instability, "failed" states occupy the agenda of the international community more and more day by day. Sub-Saharan African countries are incapable of building effective political organisations and responding to security threats such as terrorism. However, such a perspective centred on the Westphalian and Weberian state is inadequate and stigmatising in understanding the reality of the Global South. Therefore, the study seeks to answer the question of whether the failure to establish the Westphalian-Weberian state in the South can be addressed through the discourse of state failure. In the study, Postcolonial theory is used, based on the works of Jonathan Hill and Anna Krämer. The study focuses on the experience of Mali from the colonial period to the present day, which is still struggling with the impacts of the 2012 Tuareg rebellion. The study concludes that Western concepts remain reductionist in understanding Mali. The concept of state failure also covers the responsibility of the Global North, particularly France, for Mali's structural problems. As a result, it would not be appropriate to discuss the failure to establish a Westphalian-Weberian state in Mali with the discourse of state failure.

Keywords: Failed states, state building, Postcolonialism, Africa, Mali.

To Cite This Article/Bu Makaleye Atf İçin: Akar, E. (2024). Mali'de Devlet İnşasına Postkolonyal Bir Bakış. *Journal of Diplomatic Research*, 6(1), 50-72.

Giriş

Günümüzde Afrika başta olmak üzere birçok Küresel Güney ülkesinde devletin toprağı ve nüfusu üzerindeki otoritesini koruma ve temel fonksiyonlarını yerine getirmedeki yetersizliği tartışılmaktadır. Bu bağlamda Siyaset Bilimi disiplini-nde sıklıkla birbirine karıştırılan başarısız devlet (failed state), kırılğan devlet (fragile state), zayıf devlet (weak states), yarı devlet (quasi-state) vb. kavramlar etrafında bir literatür gelişmektedir (Jackson, 1991; Migdal, 1988; OECD, 2013). Söz konusu kavramlar Küresel Güney ülkelerinde devletin Vestfalyan ve Weberyan anlamda gelişemediğini imlemektedir. Başka bir deyişle Güney ülkeleri, toprak bütünlüğünü sağlamada, meşru şiddet tekeline kurmada, uzmanlaşmış bürokrasiyi oluşturmada ve egemenliğine yönelik meydan okumaları karşılamakta sorun yaşamaktadır. Dahası uluslararası kuruluşlar devletlerin başarısızlığa uğramasındaki temel sebepleri “Üçüncü Dünya” dedikleri toplumların demokrasi ve iyi yönetim mekanizmalarını kuramamasına bağlamaktadır.

Postkolonyal teori başarısız, zayıf veya kırılğan devlet gibi kavramlara şüpheyle yaklaşmaktadır (Bilgin & Morton, 2002; Call, 2008; Hill, 2005; Krämer, 2020; Wai, 2012). Postkolonyal teorisyenlere göre devlet başarısı (state success) ya da devlet başarısızlığı (state failure) aslında Güney ülkelerinin Batılı yapı, örgütlenme ve pratiklerini benimsemeye ne derece başarılı olduğunu sorgulamakta, toplumların özgün anlayış ve pratiklerini hiçe saymaktadır. Aksine Batı’ya ait normlar evrensel olarak sunulmakta ve dayatılmaktadır. Batılı normlara uyum sağlayamayan devletlerse başarısız devlet vb. kavramlarla uluslararası sistemde marjinalleşmektedir. Söz konusu durum karşısında Postkolonyal kuramcılar sömürgecilerin ardında bıraktıkları düzene odaklanmaktadır. Postkolonyal kuramcıların nazarında Güney’deki başarısız ya da kırılğan devletlerden bahsedildiğinde asıl fail Batı’dan kaynaklanan sömürgecilik geçmişi ve küresel sistemdeki güç oyunlarıdır istikrarsızlıklardır.

Bu bağlamda eski Fransız sömürgesi Mali bağımsızlığını kazandığı 1960’tan beri Vestfalyan-Weberyan devlet hüviyetine kavuşmamıştır. Yine de 1991 askeri darbesinin ardından hızlı demokratik ve çok partili hayata geçiş neticesinde Mali başarılı bir demokratikleşme örneği olarak sunulmuştur. Clark (1995, s. 201), Mali’nin iki yıldan az bir sürede baskı rejiminden liberal demokrasiye dönüştüğü değerlendirilmesini yapmıştır. Mali’nin Batı’daki olumlu imajı 2012’deki Tuareg isyanında yaşanan şiddet ve cihatçı/ayrılıkçı terör eylemleri ve askeri darbelerle sarsılmıştır. Mali artık Batılıların gözünde istikrarsızlıkla özdeşleşmiştir. Bir yandan ülkedeki insani durum git gide kötüleşmektedir. UNICEF verilerine göre ülke nüfusunun %30’una tekabül eden 7,1 milyon kişi yardıma muhtaç haldedir (2024b). Öbür yandan ülkenin kuzeyindeki Sahra Çölü silahlı grupların insan, silah ve uyuşturucu kaçaklığı için yeni bir rotaya dönüşmüştür (United Nations Office on Drugs and Crime, 2023, 2024; U.S. Department of State, 2023). Uluslararası toplum mevcut gelişmeleri bir başarı hikayesinin sonuna gelmesi şeklinde değerlendirmiştir. Mali’nin çeşitli endekslerde aldığı sonuçlar da bu kanaati doğrulamaktadır. Örneğin ülke, İnsani Gelişim Endeksi’nde 193 ülke arasında 188., Küresel Barış Endeksi’nde 163 ülke arasında 153., Kırılğan Devletler Endeksi’nde 13. sıradadır (Fund for Peace, 2023, 2024a; United Nations, 2024).

Özellikle son yıllarda kimi Batılı kurumlar, akademik kuruluşlar ve medya organları ülkeyi devlet başarısızlığı çerçevesinde ele almıştır (Bleck & Michelitch, 2015; Craven-Matthews & Englebert, 2018; Tucker, 2022). Mali hakkında kırılğan devlet nitelemesi daha çok kabul görmektedir. Böylece Mali, insani yardımdan çok uluslararası güvenliğin konusu haline gelmektedir. Ülkenin kırılğan durumuna dair değerlendirmelerde iç çatışmaların yıkıcı etkisi, otoriter askeri yönetim ve yozlaşmış siyaset gibi faktörlere yoğunlaşmıştır. Ancak, mevcut sorunların temelinde yatan etmenler ihmal edilmiştir. Bu yüzden çalışmada “Mali’de Vestfalyan-Weberyan devletin kurulamayışı devlet başarısızlığı söylemiyle mi

ele alınmalıdır?" sorusuna cevap aranmaktadır. Çalışma Mali örneğinde görüldüğü üzere Küresel Kuzey merkezli kavramların Küresel Güney ülkelerini devlet başarısızlığı söylemi aracılığıyla Batılı olamayacakları için ötekileştirdiğini iddia etmektedir. Yani bu çalışma Güney ülkelerinin kendi gerçekliği hiçe sayılarak uluslararası düzeyin marjına itildiğini savunmaktadır. Dolayısıyla devlet başarısızlığı Mali'yi anlamak için isabetli bir terim değildir. Bu bağlamda Mali'de devlet başarısızlığıyla ilişkilendirilen iç, dış ve tarihsel etmenler Postkolonyal kuram açısından değerlendirilecektir.

Çalışmada Mali'nin meselelerine dair eleştirel bir yaklaşım sunulması ve bu konularda Batı'nın failliğine dikkat çekilmesi hedeflenmektedir. Eleştirel bir kuram olarak Postkolonyalizm herhangi bir olguyu açıklamada analitik bir anlatı imkânı sunmamaktadır. Ancak, Batı Afrika'daki gelişmelerin uluslararası toplumun gündemini daha fazla işgal ettiği günümüzde bölge ülkelerine yönelik daha gerçekçi ve uygulanabilir yaklaşımlar geliştirilmesinde farklı paradigmalara başvurulması önemlidir. İzleyen bölümde Postkolonyal kuramcılara anaakım yazına yönelik eleştirilerine yer verilecektir. Bu bölümde Postkolonyalizmin bakış açısından devlet başarısızlığının eleştirisi ve uluslararası siyasette Batılı-Batılı olmayan ikiliğinin nasıl üretildiğine değinilecektir. Çalışmada Hill ve Krämer (2005; 2020)'in görüşlerinden yararlanılacaktır. Üçüncü bölümde Fransız sömürge yönetiminin Mali'de kurumsallaşması ve etnik kimlikleri nasıl inşa ettiği ele alınacaktır. Ardından dördüncü bölümde bağımsızlık sonrası Mali'deki kuzey-güney zıtlığı, neopatrimonyalizm söylemi gibi iç faktörler ele alınacaktır. Beşinci bölümde yeni sömürgecilik, bölgesel aktörler ve IMF benzeri küresel ekonomik kuruluşların Mali'de devlet ve toplumu nasıl etkilediği irdelenecektir.

Devlet Başarısızlığının Postkolonyal Eleştirisi Ve Afrika

Sosyal bilimlerde bir klasik halini alan tanımında Max Weber (1968, s. 2), devleti "belli bir coğrafi alanda, fiziksel meşru güç kullanımının tekeli-

ne (başarıyla) sahip olduğunu iddia eden insan topluluğu" şeklinde tanımlamıştır. Günümüzde bir siyasi örgütlenmenin devlet olup olmadığı hâlâ bu üç unsur (toprak, nüfus ve fiziksel güç tekeli) üzerinde sağladığı denetim nispetinde kabul görmektedir. Yukarıda değinilen başarısız, zayıf, kırılğan devlet, devlet başarısı, devlet başarısızlığı kavramlarının temeli de bu tanıma dayanmaktadır. Kavramlar kullanılırken sıklıkla birbirine karışmakta, nüans farklılıkları pek dikkate alınmamaktadır. Örneğin Barış Fonu (Fund for Peace)'in 2005-2014 yılları arasında Başarısız Devletler Endeksi adıyla yayımladığı araştırma 2014'ten bu yana Kırılğan Devlet Endeksi adıyla devam etmektedir. Endeksin ilk adına yönelik en büyük eleştiri, bu devletlerin kalıcı istikrarsızlığa mahkûmmuş gibi algılanması ihtimalidir. Gerçekten de endekste yer alan bazı devletler durumu dış yardım çekmek için kullanmıştır (Pickering, 2014). Ayrıca bazı hükümetler "başarısız" devletlerin içişlerine müdahalelerini endeksi kullanarak meşrulaştırmaya çalışmıştır. Barış Fonu'na göre "kırılğan" gibi daha az yüklü bir kelimenin devletlerde iyileşme ümidi bulunduğunu daha iyi ima etmektedir (Fund For Peace, 2014). Anaakım görüşü anlamak için LSE bünyesindeki Crisis States Research Centre (CSRC) (2006)'nin tanımlarına da bakılabilir.

CSRC (2006, s. 1)'ye göre başarısız devlet (ya da devlet çöküşü) "temel güvenlik ve kalkınma işlevlerini yerine getiremeyen ve toprakları ve sınırları üzerinde etkili kontrolü olmayan bir devlettir." Başarısız devlet, bekasını korumakta zorlanmaktadır. Kırılğan devletse yerel ve uluslararası çatışmalarla şoklara karşı savunmasızdır. Kırılğan devlette kurumlar düşük performansla çalışsa dahi vardır. Kurumlar sürekli kriz üretmelerinin yanı sıra toplumun bazı kesimlerini kayırmaktadır. Diğerlerine eşitsiz ya da dışlayıcı davranabilmektedir. Devletlerin güvenlik ve kapasite sunmadaki açıkları halk nezdinde devletin meşruyetini zayıflatmaktadır (CSRC, 2006, s. 1). Devlet başarısı (state success) bir devletin ülke sınırları dahilindeki nüfusa karşı temel sorumluluklarını yerine getirme kapasitesini ifade etmek-

tedir. Devletin temel sorumlulukları arasında iç ve dış tehditlere karşı vatandaşlarının güvenliğini temin etme, eğitim, sağlık vb. alanlarda kamu hizmeti sunma, ekonomik ve siyasi istikrarı sağlamak sayılabilmektedir (Deng, 2004, s. 16). Bu işlevleri yerine getiremeyen devletlerse devlet başarısızlığı (state failure) kapsamında değerlendirilmektedir. Ayrıca birçok çalışmada başarısız devletlerin yarattığı iktidar boşluğunun devlet dışı silahlı aktörler tarafından doldurulduğu üzerinde durulmaktadır. Yerel güç boşluklarının bölgesel ve hatta küresel ölçekte istikrarsızlıkları beslediği değerlendirilmektedir (Krasner & Pascual, 2005; Rotberg, 2002).

Postkolonyal kuramı benimseyen düşünürler devlet başarısızlığı konusunda ikiye ayrılmış durumdadır. Bir tarafta bazı düşünürler devlet başarısızlığını kabul etmekte ve çökenin esasen sömürge devleti olduğunu savunmaktadır (Mamdani, 2013; Mazrui, 1995). Bu düşünürlere göre sömürge yapılarının yok olması Güney toplumlarına gerçek özgürleşmeyi (emancipation) vadetmektedir. Diğer taraftan Postkolonyal kurama katkı sunan birçok düşünür tüm bu yazına bilgi-iktidar ilişkisi perspektifinden yaklaşmaktadır. Zira sosyal bilimler 19. yüzyılın ilk yarısından 20. yüzyılın başına uzanan süreçte Batılı devletler eliyle ve liberal ideolojinin tesirinde disiplinlere ayrılmıştır. Dolayısıyla sosyal bilimler devletlerin politik amaçlarına hizmet etmiştir (Bilgin & Morton, 2002, ss. 57-58). Örneğin sömürgeci idare Ruanda'da Belçikalı antropologların yürüttüğü çalışmalar sonucu ülkedeki Tutsi, Hutu ve Twa halkları arasındaki fiziki ve sosyoekonomik farklılıklar etrafından siyasi-hukuki bir rejime dönüştürmüştür. Sömürgeleşmeden (decolonisation) sonra ülke nüfusu üç ayrı etnik kimlik etrafında kutuplaşmış ve 1994 soykırımına giden olaylar zinciri başlamıştır.

Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında eleştirel ya da Batı-dışı yaklaşımların varlığına rağmen anaakım kuramlar genellikle Batı merkezlidir. Postkolonyal kuram, anaakım kuramların Batı üstünlüğünü meşrulaştırıcı bilgi üret-

tiğine dikkat çekmektedir. Sosyal bilimlerin Batı hegemonyasını olumlamada nasıl kullanıldığını Edward Said meşhur çalışması Şarkiyatçılık'ta ortaya koymaktadır. Şarkiyatçılık, Batı'nın Doğu'yu betimleyerek ya da irdeleyerek yeniden yapılandığı ve ona egemen olmakta kullandığı bir söylemdir (Said, 2013, s. 13). Şarkiyatçılık ayrıca Batı'ya kendini Doğu'nun karşıtı olarak inşa etme fırsatını tanımıştır. Bilgi-iktidar ilişkisi (power-knowledge) aracılığıyla Batı kendi imgesini rasyonel, gelişmiş, insancıl, üstün ve ilerlemeci nitelikleriyle inşa etmiştir. Doğu ise aksine irrasyonel, az gelişmiş, barbar, aşağı ve durağan tasvir edilmiştir. Soğuk Savaş yıllarında yeni süper güç ABD de bilgi-iktidar ilişkisinden yararlanmayı bilmıştır. Washington bürokrasisi "Üçüncü Dünya"'yı anlama ve yönetmede akademik araştırmalardan yararlanmıştır (Bilgin & Morton, 2002, s. 60). Örneğin 1960'lara damgasını vuran modernleşme kuramı, Batı-dışı ülkelerin Batı'nın deneyimi ve kurumlarını benimseyerek demokratik ve müreffeh toplumlara dönüşebileceğini öne sürmüştür.

Aslına bakılırsa başarısız ve kırılğan devlet tanımlarında kullanılan unsurlar birçok sömürgecilik sonrası devlette (postcolonial state) bağımsızlıklarını kazanmalarından itibaren baş göstermiştir. Ancak, Soğuk Savaş'taki blok siyaseti bu devletlere kendini dış yardımlarla finanse etme ve ayakta kalma imkânı tanımıştır (Osaghae, 2007, s. 693). Bu yüzden başarısız devlet tartışması Soğuk Savaş'ın bitişiyle açığa çıkan etnik ve siyasi gerginliklerin ardından başlamıştır. Kongo ve Somali'den Bosna'ya uzanan iç savaş, çatışmalar ve gerilimleri anlayıp çözüm üretme çabaları ilk çalışmaların temel kaygısı halini almıştır. 1990'larında başında ABD'de akademik çevrelerin geliştirdiği kavram kısa sürede Amerikan hükümetinde karşılık bulmuş, CIA 1994'te Maryland Üniversitesi bünyesinde The State Failure Task Force (Devlet Başarısızlığı Görev Gücü) oluşturmuştur (Call, 2008, ss. 1492-1493). 11 Eylül saldırıları akabinde Batı, başarısız devletleri köktenci terörün sebebi ve ev sahibi gibi algılamaya başlamıştır. Terör tehdidinin küreselleştiği bir or-

tamda devletlerin başarısızlığı sadece kendilerini değil uluslararası toplumu ilgilendiren bir mesele haline almıştır. ABD, AB, BM ve NATO gibi devlet ve çokuluslu örgütler Güney ülkelerinde devlet inşası çalışmalarına öncülük etmiştir. Bu bağlamda Afganistan örneği dikkat çekicidir. 2001’de ülkeyi işgal ederek Taliban yönetimini deviren ABD devlet inşası sürecine girmiştir. 2021 yazında ABD’nin ülkeden çekilmesi sonrası Afganistan yeniden Taliban’ın kontrolüne girmiştir. Afganistan vakası devlet inşasının yerel aktörlerin çabası olmaksızın sadece uluslararası destekle sürdürülemezliğini kanıtlamıştır.

Kuzey-Güney ilişkilerini temsiller üzerinden değerlendiren Doty (1996)’e göre ikili zıtlıklar (binary opposition) uluslararası ilişkilerde hâlâ hiyerarşi yaratmaktadır. Bir tarafta Küresel Kuzey (“Birinci Dünya”) uluslararası ilişkilerde dikkate alınan bir aktördür. Kuzey üzerine politika üretilen gerçekliği inşa etmektedir (Doty, 1996, s. 5). Diğer tarafta Küresel Güney (“Üçüncü Dünya”) uluslararası ilişkilerde dikkate alınmayan pasif bir konumdadır (Doty, 1996, s. 11). Üstelik sömürgecilerin Güney’in irrasyonel, medeniyetsiz olduğuna dair peşin hükümleri günümüzde Güney’e yönelik siyasi/ekonomik modernleşme ve kalkınma politikalarının varsayımlarıyla paralellik göstermektedir. Başka bir deyişle sömürgeci söylemle neoliberal ve yeni sömürgeci metaforlar arasında bir süreklilikten bahsedilebilmek mümkündür (Silvey, 1998, s. 396). Afrika özelinde 1982’de yayımladıkları makalede Uluslararası İlişkiler araştırmacıları Robert Jackson ve Carl Rosberg birçok kıta ülkesinin işleyen bir devletin temel özelliklerinden yoksun olduğunu öne sürmüştür. Yazarlara göre Afrika devletleri varlıklarını sadece uluslararası tanınırlıklarına borçludur (Jackson & Rosberg, 1982; Krämer, 2020, s. 79).

Anaakım kuramın temsilcilerinden Jackson (1991, ss. 27-29) Afrika devletlerini dış müdahaleden korunma anlamında negatif egemenlikle bağdaştırmaktadır. Karşısındaki Batılı modern devlet pozitif egemenliği elde etmiştir. Negatif egemenliğe ilaveten dış politikada diğer devlet-

lerle ittifaklar kurabilmekte, iç siyasette de etkili bir devlet aygıtını yönetmeyi başarabilmektedir. Bu noktada Hill (2005, s. 139) ikili zıtlığa dikkat çekmektedir. Öyle ki Afrika toplumlarının kimlikleri Batılılarla ilişkili inşa edilmekte, Afrikalı kimliğine olumsuz özellikler atfedilmektedir. Bu zıtlıkta Küresel Güney ülkeleri uluslararası sistemin “ötekilerine” dönüşmektedir. Hill (2005, s. 140), Afrika devletleri ve toplumlarının “Batı Avrupa ve Kuzey Amerika devletlerinin kusurlu kopyaları” gibi tanımlanmasını eleştirmektedir. Örneğin Sahel kuşağı devletleri Batı’dan farklı özgün ve karakteristik özellikler göstermektedir. Yaklaşık yüz yıllık Batı egemenliğine rağmen bölge devletleri sömürgeci ülkeden farklı devlet biçimlerine sahiptir. Batıların çekilmesinin ardından sömürgecilik sonrası devlet, sömürgecilerden despotik ve atipik bir model devralmıştır.

Uzun yıllar bölgede çalışmış Fransız antropolog Olivier de Sardan (2021, s. 52)’a göre dış yardım bağımlılığı, siyasi elitin zayıflığı, bürokratik kültür ve toplumsal bölünmüşlük bölge ülkelerinde yapıllaşmıştır.

Krämer (2020, ss. 91-92) Afrika’da devlete Post-kolonyal bir çerçeve önermektedir. İlk olarak sömürgeciliğin etkisi sömürgecilik sonrası toplumlarda belirleyicidir. Sömürgecilik şiddete dayanarak sömürgecilik öncesi dönemin izlerini silmeyi hedeflemiştir. Siyasi planda bunu başararak kurduğu sömürgeci devletse Batılı seçkinlere hizmet eden bir baskı aygıtına dönüşmüştür. Sömürgecilik sonrası devletin sömürgeci devletin halefi olduğu kabul edilmelidir. Batılı sömürgeciler Afrika’da Batılı devletten daha farklı bir yapının temelini atmıştır. Aslında sömürgeci devletin temel özelliği kaynak çıkarma kabiliyetini merkeze alması olmuştur. Sömürgeciler Afrika’ya geldiklerinde geniş yüzölçümüne rağmen nüfus yoğunluğunun az olduğu bakir topraklarla karşılaşmıştır. Sömürgelelerden kâr umuduyla küresel piyasalarda alıcı bulan ürünlerin ihracına dayalı dışa dönük bir ekonomi inşa etmişlerdir (Coquery-Vidrovitch & Moniot, 1984, s. 203). Birçok sömürge ihtiyaçları dikkate alınmaksızın (ka-

kao, pamuk, yer fıstığı, kauçuk vb.) bir ve birkaç hammaddenin üretiminde uzmanlaşmak zorunda bırakılmıştır. Dolayısıyla sömürge ekonomisi üretken faaliyetlerden çok yerel zenginliklerin yağmalanmasına odaklanmıştır (Coquery-Vidrovitch & Moniot, 1984, s. 203). Birçok sömürgecilik sonrası devlet böylesi bir siyasi ve iktisadi örgütlenmeyi tasfiye edememiştir. Ayrıca sömürge ekonomisinin ve baskıcı düzenin devamı yeni seçkinler için vazgeçilmez bir denetim ve rant alanı sağlamıştır.

İkinci olarak sömürgecilik sonrası devleti anlamada Weberyen devlet temel alınmamalıdır. Yazar Afrika'da devlet olmada (statehood) aktör odaklı yaklaşımlara başvurulmasını tavsiye etmektedir (Krämer, 2020, s. 92). İdari/hukuki yapı yerine bireyler ya da gruplar arasındaki sosyal ilişkiler merkeze alınmalıdır. Devletin çeşitli toplumsal aktörlerin güç mücadelelerinin sahnesi ya da eseri olduğu hesaba katılmalıdır. Aktör odaklı anlayış, sömürgecilik sonrası devletleri durağan ve homojen yapılardan ziyade dinamik bir güç ilişkileri ağı şeklinde ele almaktadır. Aynı zamanda, Afrika'da toplumsal ilişkilerin tarihselliği ve özgünlüğü de göz ardı edilmemelidir. Fransız sosyolog Jean-François Bayart (1989) ünlü kitabında, Afrika toplumlarının tarihsel özelliklerinin Weberyen devletten farklı bir devlet yapısı ürettiğini ortaya koymaktadır. Bayart "göbek siyaseti" (la politique du ventre) kavramıyla devletin bireyler ve grupların gözünde zenginlik, ayrıcalık, güç ve prestij için bir araç olduğunu ifade etmektedir. Bayart'a göre bu olgu, kayırmacılığın ötesinde, kıtanın kültürel özgünlüğünü ve karmaşıklığını göstermektedir. Krämer ise bu etkileşim evrenini anlamada M. Foucault'un "yönetimsellik" ve A. Gramsci'nin "tümleşik devlet" kavramlarının kullanılmasını tavsiye etmektedir (Krämer, 2020, s. 92).

Son olarak sömürgecilik sonrası devletin ulusötesi (transnational) hüviyeti göz önünde bulundurulmalıdır. Yazar bu fikrini sömürgeciliğin dünya düzenin kurucu ilkesi olduğu fikriyle desteklemektedir. Zira sömürgecilik Batı-dışı dünya-

nın büyük bir kısmında siyasi ve toplumsal örgütlenmeyi şekillendirmiş sonuçları günümüze uzanan bir olgudur. Sömürgecilik sonrası devlet, siyasetçiler ve etnik gruplar vd. yerel etkenlerden etkilendiği kadar küresel dinamik ve dış etkenlerin tesirinde kalabilmektedir. Ayrıca iç ve dış etkenler etkileşime girebilmektedir. Dış etkenlere diğer devletler, BM ve Afrika Birliği benzeri çok uluslu örgütler, çok uluslu şirketler ve küresel ölçekte faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları örnek verilebilmektedir. İç ve dış etkenlerin arasındaki ilişki sömürgecilik sonrası devletin ekonomi ve kalkınma gibi çeşitli alanlardaki politikalarını hatta siyasi istikrarını etkileyebilmektedir. Örneğin kakao ve kahve fiyatlarında dönem dönem yaşanan ani düşüşler Fildişi Sahili, Uganda ve Burundi gibi bir dizi ülkede istikrarsızlık ve çatışmaları beslemiştir.

Sömürgecilik Döneminde Mali

Bir Batı Afrika ülkesi olan Mali aynı zamanda Mağrip'le Sahraaltı Afrika arasındaki geçiş bölgesi Sahel kuşağında yer almaktadır. Ülke toprakları geçmişten günümüze imparatorluk, krallık gibi irili ufaklı siyasi örgütlenmelere ev sahipliği yapmıştır. 13-16. yüzyıllarda Gana, Mali ve Songhay İmparatorluklarının bir parçası olmuştur. Özellikle ülkeye adını veren Mali İmparatorluğu kıtanın güneyiyle Avrupa arasındaki emtia ve köle ticaretinin kavşak noktası olmuştur. Günümüzde Mali İmparatorluğu görkemli başkent Timbuktu ve altın madenleriyle hatırlanmaktadır. "Tarihin en zengin insanı" unvanıyla bilinen hükümdar Mansa Musa Keita'nın 1324-1325'teki hac ziyareti ve Kahire'de sadaka olarak dağıttığı altınlar devletin ihtişamını ortaya koymaktadır. Günümüzde Mali İmparatorluğu, ulusal kimliğin inşasında temel bir referans noktasına dönüşmüştür. Çağdaş devletin resmi anlatısı Mali'nin kendi ayakları üzerinde durmasını ve güçlü bir devlet inşa etme umudunu imparatorluk geçmişine dayandırmaktadır. Tarih eğitiminde de Mali İmparatorluğu'nun ihtişamı önemli bir yer kaplamaktadır (Craven-Matthews & Englebert, 2018, s. 19). 19. yüzyıla gelindiğindeyse Mali toprakları irili ufaklı ve çoğu Müslüman Massina Krallığı,

Takruri İmparatorluğu gibi devletler arasında paylaşılmıştır.

Fransızlar Batı Afrika'ya ilk adımlarını 17. yüzyılda atmıştır. Ağırlıkla kıyı bölgelerinde köle ve emtia ticaretiyle sınırlı kalan etkileşim 19. yüzyılda dönüşüm geçirmiştir. Fransızların etkisini bölgenin derinliklerine yaymaya yönelik çabaları 1850'li yıllarda başlamıştır. Paris, 1885 Berlin Konferansı toplanmamışken 1880'lerde genişleme kararlığını ortaya koymuştur. 1883'te bugünkü başkent Bamako'da müstahkem illeri karakol inşa edilmiştir. Fransız sömürgeciler daha derinlere ilerlemek için böl-yönet stratejisini uygulamayı hedeflemiştir fakat dost-düşman, Müslüman-Müslüman olmayan ayrılıklarını kullanma çabası boşa çıkmıştır. Yerli toplulukların tavrı, rasyonelliği Batı medeniyetiyle özdeşleştiren anlayış karşısında çarpıcı bir misaldir. Zira yerel gruplar Fransızlar açısından sadece kendi çıkarlarıyla ilgilenen, dostluk ve düşmanlığı ayırt etmenin zor olduğu bir davranış sergilemiştir. Örneğin Samory Touré isimli kabile şefi sömürgecilere karşı direnişiyiyle nam salmış ancak kendi yayılmacı planlarını Fransızlarınkiyle bağdaştıran birçok antlaşma imzalamaktan geri durmamıştır (Royer, 2020). Her şeye rağmen Fransız ordusu 1890'a kadar bugünkü Mali topraklarında ilerlemesini sürdürmüştür. Nihayetinde 1890'da Fransız Batı Afrika'sı (Afrique-Occidentale française, AOF) bünyesinde Fransız Sudanı (Soudan français) sömürgesi kurulmuştur. Sömürge yönetimi toplumun ciddi direnciyle karşılaşmış, uzun yıllar çeşitli kabile ve toplulukların isyanlarını bastırmakla uğraşmıştır.

Sömürgesizleşmenin ilk aşaması Ocak 1959'da Senegal ve Sudan Cumhuriyeti arasında kurulan Mali Federasyonu'yla atılmıştır. Federasyon Haziran 1960'ta Fransa'dan bağımsızlığını kazanmıştır. Federasyon kaynak paylaşımı, liderlik, bürokrasi ve orduda güç dağılımına dair bir dizi ihtilaf neticesinde Ağustos 1960'ta dağılmıştır (Yiğit, 2023, s. 449). Ülke 22 Eylül 1960'ta Mali Cumhuriyeti adıyla bağımsızlığını ilan etmiştir. Fransız sömürgeciliğinin mirası sömürgesizleş-

meden sonra da Mali'ye etkilemiştir. Sömürgeciliğin Mali'deki etkisini anlamak için öncelikle kolonizasyon modellerine değinmek gerekmektedir. Afrika'daki iki büyük sömürgeci Fransa ve Birleşik Krallık zıt modelleri temsil etmektedir (Müller-Crepon, 2020). Dolaylı yönetim (indirect rule) adıyla da bilinen İngiliz modelinde temel varsayım Afrikalı toplulukların Avrupalılardan farklı bir toplumsal kimlik ve gerçekliğe sahip olduğudur. Dolayısıyla yönetim maliyetini düşürmek isteyen sömürgeci, geleneksel otoritelerle geniş ölçekli yetki paylaşımına gitmektedir. Fransız modelindeyse kolonyal tebaaya bakışta "evrenselci" ama asimilasyoncu eğilim hakimdir. Evrenselci anlamda sömürgeci ve sömürülen insan olmaları nedeniyle görünürde eşittir. Yine de eşitliğin korunması Batılı Aydınlanma değerlerini benimsemekle mümkündür. Yani Fransız sömürgeciliği Fransız dili ve kültürünün yayılması hedefi nedeniyle asimilasyondur. Mali'de Fransızcanın yayılımı sınırlı kalmıştır. Hem sömürgecilerin eğitimi tüm ülkeye yayamaması hem de halkın sömürgecilere muhalefeti sebebiyle ülkenin yalnızca %10'luk kesimi iyi düzeyde Fransızca bilmektedir. Nüfusun dörtte üçü yerel Bambara dilini kullanmaktadır (Remane, 2010).

Fransız sömürgeciliği paternalist yönüyle bilinmektedir. Fransızlar, yerli halkların kendi kendini yönetme yetisinden yoksun olduğunu varsaymıştır. Fransa bu halklara "medeniyeti götürmek" niyetinde olduğunu iddia etmiştir. Bu noktada medenileştirici görev (mission civilisatrice) Fransız sömürgeciliğine ahlaki ve ideolojik bir argüman sağlamıştır. Fransızların doğrudan yönetim (direct rule) modelinde devlette merkezîyetçi örgütlenme belirgindir. İdari yapı yukarıdan aşağıya bir piramit şeklinde organize edilmiştir. Fransız modelinde resmi otorite Paris'in elindeyken sömürgeelerde mevzuat başkanlık kararname ve sömürge valiliği yönetmelikleri aracılığıyla oluşturulmuştur. Köyleri yöneten yerli şefler ve seçkinler kolonizasyon öncesi meşruiyeti dikkate alınmaksızın Fransız devletine sadık kişilerden seçilmiştir. Yetkileriye köy ölçeğinde ve çok sınırlı kalmıştır (Müller-Crepon, 2020, s. 7). Kolon-

yal devlet yerel halka vergilendirme, arazi mülkiyeti mevzuatı ve zorunlu çalışma vb. araçlarla nüfuz etmiştir (Blanton, Mason, & Athow, 2001, s. 478). Aralarındaki farklara rağmen Fransız ve İngiliz modellerinin ortak noktaları da vardır. Özellikle ırk ve etnisitenin kolonyal hukuk, idari pratikler ve sosyal bilimler aracılığıyla siyasi kimlikler olarak üretimi göze çarpmaktadır.

Öncelikle sosyal bilimler, Fransız sömürgeciliğinin bölgedeki toplumsal, biyolojik ve ekolojik dokuyu tasnif ederek kimliklendirmesine hizmet etmiştir. Amselle (2020, s. 147)'nin belirttiği üzere Mali özeline Fransız sömürgeciler ülkeyi iki iklim bölgesi (Sahel ve Sudan) ile üç ırka ayırarak incelemiştir. Kuzeyde göçebe, beyaz ırktan sayılan Berberi asıllı Tuaregler (Tuareg) ve Arap kökenli Morolar (Maurs) bulunmaktadır (Amselle, 2020, s. 148). Tuaregler arasında İslam'ın Sufi ya da ılımlı yorumları yaygındır. Ancak Tuaregler çıkardıkları isyanlar ölçüsünde asi, savaşı ve barbar yaftalarına maruz kalmıştır. Nihayetinde Tuaregler Fransızlar nezdinde "çölün mavi adamları" tasviriyle temsil edilen egzotik bir imge yaratmıştır. Orta kuşakta "kırmızı derili" Fulaniler (Peul) yer almıştır. Batılılar Fulanilerin tıpkı Ruanda'daki Tutsiler gibi hamitik kökenden geldiğini öne sürmüştür. Fulaniler ırk hiyerarşisinde beyaz ve siyahiler arasındaki bir kategoridir. Dış görünüşleri ve kültürleri Fransızlar nezdinde egzotik bir ilgiyle karşılanmıştır. Yine de Fulaniler Fransız sömürgeciliği öncesi İslam esaslarıyla yönetilen devletler kurmaları ve güney bölgelere yönelik gerçekleştirdikleri cihatlar nedeniyle fanatik Müslümanlar gibi görülmüştür. Son olarak güneyde Volof, Bambara, Malinké gibi çeşitli etnisitelere bölünmüş siyahiler (Mandingo) bulunmaktadır. Fransızlar siyahi grupların din anlayışını animist kalıntılarla harmanlanmış barışçıl bir İslam anlayışı şeklinde değerlendirmiştir (Amselle, 2020, s. 152).

Hukuki planda, metropolün medeni hukukunun Fransız Sudanı'na uygulanmasında zorluklarla karşılaşmıştır. Standartlaşma başarısızlığından iki hukuk sistemi bir arada uygulanmıştır. Fransız vatandaşı Avrupalı ve Afrikalılara Batılı

hukuk uygulanmıştır. Sömürge tebaası arasında örf ve âdet hukukunun (le droit coutumier) uygulanmasına devam edilmiştir (Ginio, 2006, ss. 116-117). Mamdani (2013)'nin dikkat çektiği üzere medeni hukuk, hak kavramına dayanmakta ve iktidarı sınırlamaktadır. Geleneğe gelince sadece uygulanması gereken bir kurallar manzumesidir. Bu yüzden gelenek iktidarı sınırlamak şöyle dursun onu pekiştiren bir sistemdir. Fransız etnografi araştırmacıları saha çalışmaları sonucunda örfi hukuk kaidelerinin sömürge yönetimi tarafından kodifiye edilmesine yardım etmiştir. Böylece farklı toplumları birbirinden ayıran eşitsiz bir hukuk düzeni kurulmuştur (Wooten, 1993, s. 428). Sömürgeciler örf ve âdet hukukunun işletilmesinde ciddi bir ikileme karşı karşıya kalmıştır (Rodet, 2007, s. 5). Bir yanda yerlilerin kültürüne saygı duymak Fransızların sömürgeelerde egemenliğini pekiştirmiştir. Öbür yanda sömürgeciliği meşrulaştırmak için kullandıkları "medenileştirici görev"e uygun davranmaları gerekmiştir. Bu görev Batılı olmayanların "medeniyetle tanışmasını" ve bireyin (geleneği reddederek) özgürleşmesini içermiştir. Fransızlar çoğu durumda pragmatik kaygılarla gelenek mucibince hareket etmiştir.

İdari planda 1909'da dönemin AOF Genel Valisi William Ponty "ırklar politikası" (politique des races) ifadesini sömürge idaresinin temel prensibi ilan etmiştir. Böylece sömürgeci devletle toplum arasındaki ilişkilerde kabile ve ırk gibi aidiyetlerin temel birim halini almasını amaçlamıştır (Hall, 2011b, s. 132). Sömürge idaresi kuzeyli beyaz göçebelerle güneydeki yerleşik siyahi nüfus arasında kamusal alanda ilk ayrımları yaratmıştır (Keita, 2005, ss. 95-96). Güneyli nüfus kendilerine ayrılmış eğitim-sağlık kuruluşlarından faydalanmıştır. Tuaregler yol, bina inşası gibi angaryalar ve askerlik hizmetinden muaf tutulmuş, köle emeği kullanmalarına göz yumulmuştur. Siyahilerse bölgede iş gücü açığı gerekçe gösterilerek zorla çalıştırmaya tabi tutulmuştur. Yerlilerin gönüllü çalışmayacağını düşünen sömürge idaresi özel ve kamu sektörleri hesabına zorla çalıştırmayı yasallaştırmıştır. Fransızların yerel şeflerle iş birliği içinde yürüttüğü süreçte yerlilere karşı

şiddet ve baskı araçları da kullanılmıştır. İronik şekilde, zorla çalıştırmanın uygulanışı Fransız Devrimi'nin başlarında feodaliteyi kaldıran 4 Ağustos 1789 tarihli kararla yasaklanan angarya (corvée) sistemine benzemektedir (Fall, 1993).

Altyapıya bakıldığında sömürge yönetimi bazı önemli yatırımları maddi çıkarını hesaba katılarak gerçekleştirmiştir. Örneğin Nijer-Dakar demiryolu hattı hammaddelerin Senegal limanlarına taşınmasını kolaylaştırmıştır. Bamako'daki Point G hastanesi kolonyal ordunun modern tıp yöntemlerine ulaşması için hizmete alınmıştır. Hastane bünyesinde yerlilere özel açılan poliklinik halk sağlığı sorunları gerekçe gösterilerek Avrupalıların bulunduğu bölgenin uzağına taşınmıştır (maliweb.net, 2017). Markala barajıysa sömürgecilerin teşvik ettiği pamuğa dayalı tarımın sulama ihtiyacını karşılamak için inşa edilmiştir. Naffet Keita, Fransızların Mali'de altyapıyı kasten geliştirmediğini ve kolonilerin az gelişmesinin sömürge siyasetinin bir parçası olduğunu iddia etmektedir (Keita, 2005, s. 97). Üçte ikisi çöl ve yarı kurak alanlarla kaplı denize kıyısı olmayan bir ülke olması da Mali'nin ekonomik potansiyelini sınırlamıştır. lke az gelişmişlik sorununu hâlâ aşamamıştır. Son olarak Fransız idaresi, Weberyan tanımın dışında bir bürokrasi kurmuştur. Sömürgeci bürokratlar görev bölgelerinde geniş inisiyatife sahip olmuş ve bundan maddi fayda sağlamıştır. Sömürgeci bürokrasi bağımsızlık sonrasında da Mali'de kendini toplumun üzerinde gören bürokratik kültürü ve orantısız ilişkiyi miras bırakmıştır.

Bağımsızlık Sonrası Mali

Eylül 1960'ta bağımsızlığını kazanan ve yarı başkanlık sistemiyle yönetilen Mali'nin siyasi tarihi birçok gelişmeye tanıklık etmiştir. Ülkenin siyasi tarihi Fransa'daki gibi hükümet biçiminin nasıl değiştiğini anlamak için cumhuriyetler şeklinde incelenebilmektedir. Bağımsızlıkla başlayan Birinci Cumhuriyet, Haziran 1974'teki Anayasa değişikliğine kadar yaşamıştır. Bu dönemde sosyalist ve Pan-afrikanist duruşuyla bilinen Modibo Keita (MK) lkede sosyalist tek parti devleti

kurmuştur. Keita lkeyi Sudan Birliği-Afrika Demokratik Birliği (Union soudanaise - Rassemblement démocratique africain, US-RDA) partisiyle 1968'e kadar yönetmiştir. Bamako dış politikada Bağlantısız bir çizgi izlese de SSCB ve in'le ilişkiler derinleşmiştir (Touron, 2017). Tek parti hükümeti idareyi merkezileştirmeye çalıştırmıştır. Sosyalist planlanma ekonomisini kurmak için tarım ve sanayi millileştirilmiştir. Yine bu dönemde Tuaregler 1963-1964'te bağımsız "Azawad" devletini kurmak için ilk kez ayaklanmıştır. Ekonomik yıkım ve isyanın yarattığı memnuniyetsizlik 1968'de Moussa Traoré (MT) öncülüğündeki Ulusal Kurtuluş Askeri Komitesi'nin (CMLN) hükümet darbesi gerçekleştirmesine fırsat tanımıştır. 1974'teki anayasa referandumuyla yine bir tek parti sistemi temelinde 1991'de sona erecek İkinci Cumhuriyet kurulmuştur.

Yeni devlet başkanı Traoré, ekonomik reformlar yoluyla ülkesine yabancı sermayeyi çekmeye çalışmıştır. Ancak, 1969-1974 yılları arasındaki şiddetli kuraklık ve sistematik yolsuzluk ülkenin durumunu daha da ağırlaştırmıştır. MT döneminde Bamako yönetimi ilk kez IMF'nin kapısını çalmıştır. Kurumun dayattığı yapısal uyum programları sosyalist ekonomiyi tasfiye etmiş fakat halktaki memnuniyetsizliği artırmıştır. Askeri diktatörlük 1982'de bir dizi siyasi hakkı tanıdığını ilan etse de uzun yıllar muhalefeti baskılamıştır (İpek, 2024, s. 74). Nihayetinde 1991'in ilk aylarında öğrencilerin başı çektiği sokak gösterileri meydana gelmiştir. Olayları bahane eden Amadou Toumani Touré (ATT) bir hükümet darbesi gerçekleştirmiştir. ATT halkın taleplerine kulak vererek çok partili hayata geçiş sürecini başlatmıştır. 1992'de kabul edilen yeni anayasayla Mali çok partili hayata kavuşurken Üçüncü Cumhuriyet kurulmuştur. Aynı yıl yapılan seçimlerle iktidar Alpha Omar Konaré'ye geçmiştir. Mali'nin seçimle gelen ilk devlet başkanı Konaré demokratikleşme ve kalkınmayı merkeze almıştır. Ayrıca 1990 Tuareg isyanının ardından kamu idaresinde desantralizasyona gidilmiştir. Bu kapsamda ülkenin kuzeyinin kamu yatırımlarında güneyle eşit bir pay almasında uzlaşılmıştır (İpek, 2024, s.

75).

Ülkede 2002’de düzenlenen seçimlerde eski darbeci ATT halk desteğiyle tekrar iktidara gelmiştir. 2012 yılıysa Mali için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Kaddafi rejiminin yıkılmasının ardından Libya ordusunda paralı askerlik yapan Tuaregler silahlarıyla Mali’ye dönmüş, bağımsızlık talebiyle Bamako’ya yeniden başkaldırmıştır. Ayaklanmada iki büyük örgüt başı çekmiştir. Azavad Ulusal Kurtuluş Hareketi (Mouvement national de libération de l’Azawad- MNLA) laik ve milliyetçi eğilim sergilemiştir. El Kaide’ye bağlı Ensar Dine ise cihatçı bir örgüttür. İsyancılar ülkenin kuzeyinde hızla ilerleyerek Kidal ve Timbuktu gibi önemli şehirleri ele geçirmiştir. Mart 2012’de bir grup asker isyandan ve isyana cevap üretmekteki başarısızlıktan sorumlu tuttıkları ATT hükümetini devirmiştir. Ardından Mağrip El-Kaidesi (AQIM), İslam Devleti Batı Afrika Eyaleti (ISWAP) ve Nusra el İslam ve Müslim (JNIM) vb. örgütler yüzünden ülkede cihatçı terör daha tehlikeli bir hal almıştır. Gelişmeler uluslararası toplumda endişeyle karşılanmıştır. Fransa, ülkenin cihatçıların eline geçmesini önlemek iddiasıyla sırasıyla Serval ve Barkhane isimli geniş çaplı operasyonlara girişmiştir. BM de MINUSMA (Mali Çok Boyutlu Entegre İstikrar Misyonu)’yu kurarak istikrarın yeniden sağlanmasına katkı sunmayı hedeflemiştir.

Bir yıllık geçiş rejiminin ardından İbrahim Bouba-car Keita (IBK) iktidara gelmiştir. Yeni hükümet, 2015’te isyancılarla Cezayir arabuluculuğunda Cezayir kentinde bir ateşkes antlaşması imzalamıştır. Ancak sonraki yıllarda IBK antlaşma kapsamında kuzeydeki yerel yönetimlere daha fazla yetki verme sözünü tutmayınca Tuaregler 2017’de yeniden saldırıya geçmiştir. 2018’de düzenlenen olaylı seçimleri tekrar IBK kazanmıştır. Ülkedeki sokak gösterilerini müteakip Assimi Goita liderliğindeki cunta Ağustos 2020 ve Mayıs 2021’de iki darbe gerçekleştirmiştir. Ağustos 2023’te düzenlenen referandumla yeni anayasa onaylanmış ve Dördüncü Cumhuriyet ilan edilmiştir. Günümüzde cuntanın sivil yönetime geçiş

takvimini sürekli ertelemesini eleştiren Batılılar ve BM ile Goita arasındaki ilişkiler kopmuştur. Fransa Barkhane’yi 2022 itibarıyla sonlandırırken Goita cuntasının talebi üzerine MINUSMA 2023’ün sonunda ülkeyi terk etmiştir. Bamako, cihatçı terör ve 2023’te yeniden harekete geçen Tuaregler karşısında ihtiyaç duyduğu maddi ve askeri desteği Rusya’ya yakınlaşarak ve Wagner güçlerini kullanarak telafi etmeye çalışmaktadır.

İç Faktörler

C. Craven-Matthews ve P. Englebert (Craven-Matthews & Englebert, 2018), Mali’de inşa sürecini “Potemkin devleti” metaforuyla açıklamaya çalışmaktadır. Rivayete göre Rus soylusu Potemkin, Kırım’ı ziyaret eden Çariçe’ye bölgenin refahını olduğundan daha fazla göstermek için sahte ve görkemli köyler inşa ettirmiştir. Benzer şekilde Mali devletini yeniden inşa etmeye yönelik çabalar Bamako’nun ve Batılı destekçilerinin inanıyormuş gibi yaptığı bir mizansenden ibarettir (Craven-Matthews & Englebert, 2018, s. 2). Elbette Mali bir dizi sorunla boğuşsa da devlet eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerini yetersiz düzeyde olsa bile sunmaya çabalamaktadır. Ayrıca yazarlar Mali’nin zayıflığının 1960’larda başladığını savunmasına rağmen sömürgeciliğin mirası üzerinde durmayı tercih etmemiştir. Bağımsızlıktan bu yana ülkenin en temel meselesi azgelişmişliktir. Örneğin 1967 tarihli verilere bakıldığında Mali’de kişi başı GSYİH 46,8 dolardır. Sahraaltı Afrika ortalaması bu rakamın 3,5 katıyken Dünya ortalaması yaklaşık 15 katıdır. Bu fark günümüzde biraz kapansa da ciddiyetini korumaktadır (World Bank, 2024b). Ülkenin ilk İçişleri Bakanı Fransız sömürgeciliğini eğitim, sağlık ulaşım gibi hizmetlerde ve kalkınmada hiçbir ilerleme sağlamamakla suçlamıştır. Bakan özel sektördeki kolonyal dönemden kalma şirketlerin örgütlenmesinin Mali’nin zenginliklerini Fransa’ya aktarma modeline dayandığını belirtmektedir (Grundy, 1962, s. 301). Kısaca ekonomik ve idari organizasyon Mali’nin kalkınma projesiyle uyumsuzluk sergilemiştir.

Durumun vahameti karşısında bağımsızlık sonrası seçkinler ilk etapta Marksizm-Leninizm’e

yakın ve sömürgecilik karşıtı bir sosyalizmi benimsemiştir. Modibo Keita döneminde devletin inşasında üç eksen bulunmaktadır. İlk olarak Fransız modelinin etkisi sürmektedir. Fransız Sudan'ından kalma bazı uygulamalar devam ederken Fransa'dakilere benzer bazı kurumlar oluşturulmuştur. Örneğin kayıt dışılığın ağırı bastığı ekonomi için çok erken bir tarihte formel sistemle uyumlu Çalışma Müfettişliği kurulmuştur (Craven-Matthews & Englebert, 2018, s. 15). Toplumun çok azı bildiği halde Fransızcanın ortak dile dönüşmesi hedeflenmiştir. Fransızca dayatması halk ve bürokrasi arasındaki farklılaşmayı ve mesafeyi artırmıştır. İkinci olarak milli kimliğe dair ulusalcı ve kurucu anlatıda Mali İmparatorluğu'nun devamı olma iddiası belirginleşmiştir. Tarihi referans milli kimlikte güneyli siyahi grupları imparatorluk mirasının parçası saymıştır. Kuzeyli Tuaregler, Mali İmparatorluğu'yla çatışmalı bir geçmişe sahip olduklarından sembolik düzeyde de kimlik inşasının dışında kalmıştır. Sömürgecilik öncesi dönemde Tuaregler Timbuktu'yu işgal etmelerinin yanı sıra binlerce güneyliyi öldürmüş, köleleştirmiş ya da soymuşlardır. Üçüncü olarak Sovyet ve Çin örneklerinden esinlenen sosyalist toplum ve siyaset projesi gündeme gelmiştir. Keita bir adım ileri giderek homo sovieticus benzeri ideal sosyalist Mali vatandaşı üretme çabasına girişmiştir (İpek, 2024, s. 73). Sosyalizm Mali toplumunda tepkiyle karşılanmıştır.

Keita, Tuaregleri sosyalizm projesinden de dışlamıştır. Dışlama siyasetinin neticesinde ülke yüzölçümünün üçte ikisinden fazlasını oluşturan kuzey bölgesi ihmal edilmiştir. Bölge yeraltı kaynaklarını değerlendirememiş, kuzeyli nüfus sefaletle terk edilmiştir. Özetle Mali'de devlet ve ulus inşası siyaseti ülkedeki kuzey-güney zıtlığını beslemiştir. Güneyli elitin Tuareg karşıtlığını besleyen temel unsurlar sömürgeci miras ve yeni sömürgeciliktir. Irksal farklılıklar ve kaynak rekabetinin yanı sıra Fransa-Tuareg ilişkisi Bamako yönetiminin kuzeyli nüfuslara kuşkuyla yaklaşmasına yol açmıştır. 1960'ların başında Fransa'nın Cezayir'i kaybetse dahi Sahra'daki madenlerden faydalanmak isteği bilinmektedir. Bamako yö-

netimi Paris'in bölge ülkeleriyle mücadelesinde Tuareglerden yararlanacağından şüphelenmiştir (Kone, 2017, s. 63). Aslında Tuareg halkının Mali'nin toplam nüfusunda yaklaşık %2'lik küçük bir paya sahip olduğu tahmin edilmektedir (CIA, 2024). Ülkenin kuzeyinde yaşayan (Tuaregler hariç) diğer topluluklar da ülke nüfusunun %8'ine tekabül etmektedir. Bu yüzden dağınık konfederasyonlar ve katı hiyerarşik kabilelerde yaşayan Tuareg halkını homojenmiş gibi algılamak tehlike arz etmektedir. Öncelikle yüzyıllardır çalıştırılmak ya da satılmak üzere esir alınan birçok siyahi köle zamanla Tuareglerle kaynaşmıştır. "Bellah" denen bu siyahi grubun nüfusu beyaz tenlilerden fazladır (Kone, 2013). Ardından tüm Tuaregleri Bamako karşıtı, ayrılıkçı ya da cihatçı saymak hatalıdır. Hatta ülkedeki çatışmalar sivil Tuareglere zarar vermektedir. Ayrıca kuzeyli göçebe savaşçılarla güneyli yerleşikler arasındaki yüzlerce yıllık husumet unutulmamalıdır.

Kone (2017, ss. 69-70), meselede Bamakolu yetkililer kadar Tuareg kabile şeflerini de sorumlu tutmaktadır. Bağımsızlığa giden yolda Tuareg seçkinleri sömürgecilerin yönetmediği bir devlette ayrıcalıklarını kaybetme kaygısı duymuştur. Tuareglerin arasında 1950'lerin sonunda ülkenin kuzeyinin güneyinden ayrılmasını savunan bir hareket destek bulmuştur. Timbuktu bir alimin başını çektiği hareket bağımsız Mali'de ülkenin siyahiler tarafından ve onların çıkarına uygun şekilde yönetileceği endişesini dile getirmiştir (Hall, 2011a, ss. 65-66). Aslında etnik çatışma izlenimi elitlerin sınırlı miktardaki doğal kaynaklardan, dışarıdan ve kamu kaynaklarından pay almaya yönelik rekabetini gizlemektedir. Özellikle 1991'deki çok partili hayata geçişten sonra Tuareg kabile şefleri silahsızlanma projeleri kapsamında UNDP ve birçok STK'dan maddi destek almıştır. Bamako elitlerine gelince dahili ve harici kaynaklar ülkenin güneyini kayıran bir siyasi düzeni finanse etmek üzere sarf edilmiştir.

Etnik ilişkiler anlamında orta ve güney kesimdeki halklar daha uyumlu hareket etmektedir. Bu durumda bağımsızlığın ilk yıllarından itibaren

yerel şefliklerin ortadan kaldırılması ve kastların zayıflatılmasına yönelik devlet politikaları etkili olmuştur. Uzun yıllardır kuzeyli gruplar hariç tutulursa Mali siyasetinde etnisiteler arası ilişkilerde rekabet yerini uyuma bırakmıştır . Yiğit (2023, ss. 452-453)'e göre Mali vatandaşları "kirli" buldukları siyaset ve siyasilere şüpheyle yaklaşmaktadır. Bu yüzden sivil toplum İslami kanaat önderleri etrafında yerel ölçekte dışa kapalı yapılara dayanmaktadır. Bürokrasiye duyulan güvensizlik ve yabancılaşma, yargının adaleti sağlayamadığı düşüncesi ve siyasi katılımındaki sınırlamalar Mali vatandaşlarını siyasetten uzaklaştırmaktadır. Batılı yazın de söz konusu olguları neopatrimonyalizm kavramıyla tanımlamaya çalışmaktadır. Söz konusu kavram modern devlet kurumlarının patrimonyal bir mantık içerisinde işlediğini iddia etmektedir. Başka bir deyişle devlet yetkilileri legal-rasyonel modeldeki gibi bir resmi pozisyon işgal etmektedir. Ancak yetkilerini devletin işlerlik kazanması için değil kendi menfaatine kullanmaktadır. Kurumsal hiyerarşiye yerini lord-vassal ya da patron-müşteri (client) benzeri ilişki formlarına bırakmıştır (Clapham, 1985, s. 48).

Kısaca Mali'nin önemli sorunlarından biri de kayırmacılıktır (clientelism). Kayırmacılık, genellikle ekonomik ve temsili kaynakların eşit dağılmadığı toplumlarda karşılaşılan karşılıklı kişiselleşmiş ilişkilerdir. Kayırmacı ilişkilerde bir yanda kaynağı elinde tutan bir "patron" öbür yanda ona bağımlı "müşteri(ler)" vardır. Bu alışverişte müşteri patrona ahlaki zorunlulukla bağlıdır (Briquet, 1998, s. 7). Siyasi yaşamda kayırmacılık kamu kaynaklarının seçim esnasında ve sonrasında siyasi destek karşılığında kişi ve gruplara sunulmasına karşılık gelmektedir. Kayırmacılık toplumsal dışlama, fakirlik gibi toplumsal sorunlardan beslenmekte ve böylesi sorunları yeniden üretmektedir (Yuvalı, 2018, s. 399). Diğer bir deyişle, kayırmacılık toplumsal eşitsizlikleri gidermekten ziyade eşitsizlikleri patronun faydasına suistimal etmektedir. Afrika özelinde kayırmacı ilişkileri anlamada kullanılan temel kavram neopatrimonyalizm olmuştur. Neopatrimonyalizm

lider ve çevresindeki seçkinlerin kamu kaynaklarını paylaşmasını, kayırmacılık ve yolsuzluğun sistematikleşmesini ifade etmektedir. Literatürde toplum merkezli perspektif, Afrikalı toplumların elde edeceği maddi faydayı düşünerek kurumsallaşma ve rasyonalleştirmeyi ihmal ettiğini ileri sürmektedir. Devlet merkezli yaklaşımsa devletin toplum üzerinde yük halini aldığını savunmaktadır (Olukoshi, 2005, s. 96).

Mali'de güçlü Cumhurbaşkanı ve askeri yönetimler yönetimlerini güçlendirmek amacıyla kayırmacı ilişkilere başvurmaktadır. Siyasi sınıfın iç kaynakların sınırlılığı nedeniyle dış yardımların da patronaj ağlarının finansmanında kullandığı düşünülmektedir. Kayırmacı ağlar büyük ölçüde ülkenin güneyindeki siyahi nüfus arasında yerleşmiştir. Usulsüzlüğün yaygınlaşması kamu kuruluşlarının efektif bir şekilde işlemlerini engellemiştir. Örneğin Kamu Hizmetleri Bakanlığının 2023'te 1400 personel alımına yönelik düzenlediği 64 bin kişinin katıldığı kamu görevlisi sınavı usulsüzlük tespit edildiğinden iptal edilmiştir (Studio Tamani, 2024). Üstüne bakanlıktaki üst düzey yetkililerin gümrük ve vergi müdürlüklerinde zimmete geçirilen paraları paylaşmadığı basına yansınca birçok bürokrat tutuklanmıştır (Traoré, 2024).

Mali'nin kayırmacılıktan kaynaklanan birçok sorunla boğuştuğu yadsınamaz fakat olguları açıklamakta neopatrimonyalizmi kullanmanın bazı sakıncaları bulunmaktadır. Wai (2012)'ye göre neopatrimonyalizm, Weber'in ideal-tip modelini baz almaktadır. Bilindiği üzere ideal tipler gerçekliği basitleştirerek incelemeyi kolaylaştırdığını iddia etmektedir. Dolayısıyla kavram Afrika topluluklarının birbirinden farklı ve özgün gerçekliklerini birörnekletirerek tek başına her şeyi açıklamaya çalışmaktadır. Neopatrimonyalizm kavramı Afrika devletlerini Batılı devlet tanımının süzgecinden geçirerek işlemeyen ya da suçla itilmiş siyasi varlıklar şeklinde damgalamaktadır. Nihayetinde kavram, olguları açıklamaktan ziyade peşin hükümlü söylemler inşa etmeye hizmet etmektedir (Wai, 2012, ss. 31-32). Neopatrimon-

yalizm tartışmaları Mali'deki duruma indirgemeci bir açıklama getirmekte ve ülkenin toplumsal gerçeklerini merkeze alan bir tartışmaya fırsat tanımamaktadır. Ayrıca güncel tartışmalarda kayırmacılığın Batılı liberal demokrasinin gelişmesinin önünde ciddi bir engel teşkil ettiğine odaklanmaktadır. Fakat kayırmacılığın (clientelism) Afrika toplumlarında siyasal sistemle uyumu ve katılımı teşvik etme potansiyeli ihmal edilmektedir. Batı Afrika'da Senegal ve Benin, kayırmacılığın demokrasinin benimsenmesini kolaylaştırabildiğini göstermiştir (Banégas, 2003; Beck, 2008). Örneğın Benin'de 90'lı yılların sonundaki geçiş sürecinde halk demokrasiyi gelenekle bağdaştırarak ve kayırmacılığa dayalı bir ahlaki ekonomisinden faydalanarak benimsemiştir.

Dış Faktörler

Krämer'in belirttiğı üzere Afrika devletleri dışarıdan gelen etkilere duyarlıdır. Küresel Güney'de devletlere etki eden dış faktörlerin başında yeni sömürgecilik (neocolonialism) gelmektedir. Kavram kolonyal dönemdeki askeri ve siyasal tahakkümün yerini sömürgecilik sonrası dönemde ekonomi kültür vd. birçok boyutta asimetric bir bağımlılığa bıraktığını vurgulamaktadır. Özellikle Fransız yeni sömürgeciliğı askeri müdahaleler, CFA frangı, Frankofoni, kişisel ağlar ve ikili antlaşmalar gibi araçlarla Paris'in Afrika'daki hegemonyasını, kültürel ve finansal hâkimiyetini pekiştirmeyi hedeflemiştir. Fransız yeni sömürgeciliğı paternalist, kayırmacı ve müdahaleci anlayışıyla kötü bir nama sahiptir. Bağımsızlıktan sonra Mali, Keita döneminde Fransız nüfuz alanın dışında kalmaya çabalamıştır. Ancak Keita sonrası dönemde maddi kaynak arayışı Fransa'yı önemli bir partnere dönüştürmüştür. Fransa Cumhurbaşkanı Mitterand döneminde 1984'te Mali, CFA frangına geçerken 1985'te askeri iş birliğı antlaşması imzalanmıştır (Yiğit, 2023, s. 464). Diğerk Fransız sömürgeleriyle karşılaştırıldığında Mali, Fransızların ekonomik çıkarlarının sınırlı kaldığı bir bölgedir çünkü altının en önemli ihraç kalemi olduğı ülkenin kuzeyindeki petrol ve uranyum henüz keşfedilmemiş ve işlenememiştir.

Askeri müdahaleler kapsamında Mali hükümetinin resmi talebiyle başlayan 2013 Serval ve 2014 Barkhane operasyonları ülkedeki yeni sömürgecilik tartışmalarını yeniden alevlendirmiştir. Dönemin Fransa Cumhurbaşkanı François Hollande operasyonların "dost" lkenin güvenliğini sağlamak ve radikal terörizmle mücadele dışında (ekonomik vb.) bir amaç taşımadığını açıklamıştır. Ancak, Hollande'nin kararında Fransa'nın bölgedeki geleceğine ilişkin kaygılar belirlemiştir. Paris, Mali'deki terörizm ve askeri darbe eğiliminin bölge ülkelerine bulaşma riskini hesaba katmıştır. Böylesi bir tehlike birçok Fransız çıkarının zarar görmesi ihtimalini yaratmıştır. Örneğın Mali'nin cihatçıların eline düşmesinin Fransa'nın faydalandığı Nijer'deki uranyum ve petrol kaynaklarının çıkarılması ve aktarılmasını akamete uğratacağı düşünölmüştür. Gerçekten de 2020 sonrası Mali, Nijer, Burkina Faso ve Gine'de terör tehdidini gerekçe göstererek iktidara gelen askerler Fransız yeni sömürgeciliğinin aleyhinde politikalar izlemiştir. Mali örneğinde Paris'in Fransız karşıtı cuntaya giden süreci kolaylaştırdığı söylenebilir. Fransa istikrarsızlığa hızlı çözüm bulmak adına askeri-sivil bürokrasi dengelerini ihmal etmiştir. Mali'de zayıf devlet söyleminin aksine ordunun hükümet gelirlerinden aldığı pay 1960-1991 arasında %21-22'dir. Çok partili sistemin var olduğı 1991-2013 arasında bu pay %10'a düşmüştür (Gazeley, 2022, s. 277). Tuareg isyanı sonrasıya tekrar %20 seviyesine ulaşmıştır. Gazeley (2022)'e göre, Fransa ve AB, konuyu sadece askeri kapasite artırımı kapsamında değerlendirerek Mali ordusuna 2020'deki darbeyi gerçekleştirecek kabiliyet ve meşruiyeti vermiştir.

Yabancıların finansal nüfuzuna ve Mali'nin sosyo-ekonomik yapısına etkisine bakıldığında ilk olarak CFA frangı Mali'yi Fransız finans sistemine bağımlı kılmaktadır. Fransa, İkinci Dünya Savaşından sonra Batı ve Orta Afrika'daki sömürgelerinde iki ayrı para birimini sokmuştur. Frankların sömürgesizleşmeden sonra da dolayında kalması Elysée Sarayı ve Afrikalı yeni seçkinlerin ittifakının eseri (Pérez, 2022, s. 852) olarak nitelenmiştir. Fransa'da basılan CFA fran-

gına Paris (eskiden Fransız frangı şimdi) avroya değiştirilebilirlik (konvertibilite) garantisi vermektedir. Karşılığında CFA frangı kullanan ülkeler döviz rezervinin yarısını Fransız hazinesine yatırmaktadır. Ocak 1994'te Fransa'nın aniden gündeme getirdiği %50'lik devalüasyon kararı yüzünden Mali vatandaşlarının reel ücretleri ve alım gücü erimiştir. 2002'den sonra Euro gibi güçlü ve anti-enflasyonist bir para birimine sabitlenmesi para birimini kullanan ülkelerinin büyüme odaklı politikalarını sınırlamaktadır. Ayrıca değiştirilebilirlik garantisi sermaye çıkışlarını kolaylaştırmaktadır. Kısaca CFA frangı mali istikrar vadetse de Mali'nin az gelişmişlikle mücadelesinde bir engel halini almıştır.

Küresel Kuzey, IMF ve Dünya Bankası gibi küresel finans kuruluşlarının Güney'in kalkınma çabalarını dış yardımlar ve kredilerle desteklediğini belirtmektedir. Bu desteklerin demokratikleşme ve iyi yönetim mekanizmalarına katkı sunduğu da iddia edilmektedir. Çıktılara bakıldığında birçok devletin yardım bağımlılığının bir kısır döngü halini aldığı görülmektedir. Dünya Bankası (2024a) verilerine göre Mali'de 1967-2022 yılları arasında alınan toplam resmi kalkınma yardımı ve resmi yardımın GSMG'ye oranı ortalama %12,97 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2000-2022 arası bu oran %9,95'tir. En büyük bağışçılar ABD, Dünya Bankası'na bağlı IDA, AB, Kanada ve Fransa'dır (Development Initiatives Ltd, 2013, s. 272). İlaveten Bamako'nun finansman ihtiyaçları için yirmi bir kez IMF'nin kapısını çaldığı ve 847 milyon dolar borç aldığı bilinmektedir (Development Reimagined, 2024). Ülke birçok IMF yapısal uyum programına tabi tutulmuştur. Mali kısa vadeli ekonomik sorunları çözen ekonomik istikrar programı yerine uzun vadeli ve sosyo-ekonomik düzene daha çok müdahale eden yapısal uyum programlarıyla karşı karşıya kalmıştır. Aynı zamanda IMF programları borçluluğu ve işsizliği artırmakta serbest ticaret gibi reformlar Afrika ekonomilerine yarardan çok zarar vermektedir (Fentahun, 2023, s. 8). Bu noktada kalkınma sonrası (postdevelopment) kuramı Batı merkezli ve sonsuz büyüme inanan kalkınma

modelini eleştirmektedir (Matthews, 2018). Yerel deneyimleri ve Batı-dışı fikirleri yok sayan kalkınma fikrinin Güney'de başarısızlığa uğradığına dikkat çekmektedir. Üstelik mevcut modelde Güney ülkelerinin bağışçı ülkelere bağımlılığı büyümektedir. Ayrıca yardım ve krediler bir ödül/ceza aracına dönüşerek Güney ülkelerinin dış politikadaki bağımsızlığını kısıtlamaktadır.

Son olarak, Libya'daki Kaddafi yönetimi ve Cezayir İç Savaşı sonrası cihatçı grupların hareketliliği gibi bazı bölgesel gelişmeler Mali'yi etkilemektedir. Kaddafi Afrika'nın liderine dönüşme çabaları kapsamında pan-afrikanist bir siyaset izlemiştir. Ülkesinde kurduğu kamplarda çeşitli devrimci gruplara eğitim ve silah desteği vermiştir. Böylelikle kıtada Libya yanlısı yönetimler kurulması hedeflenmiştir. Kaddafi'nin projesi için Mali'de seçtiği grupsa Tuaregler olmuştur. Mali'deki ekonomik sorunlar nedeniyle ülkeyi terk eden binlerce Tuareg, Libya'da paralı askerlik başta olmak üzere birçok alanda istihdam edilmiştir. Böylece Kaddafi, Mali'nin kuzeyinde "yoksulların ve ezilenlerin kurtarıcısı" olarak kabul görmüştür (Çiçek, 2023, s. 146). 1990 ve 2012'deki ayaklanmalarda da Libya'dan ayrılan Tuaregler başı çekmiştir. Tuareglerin radikalleşmesindeyse Cezayir'deki iç savaşın ardından Sahra'ya çekilen Cezayirli cihatçılar etkili olmuştur. 2007'de Mağrip El Kaidesi'nde birleşen savaşçılar 2011'de örgütün Sahel kolunu oluşturmuştur. Mokhtar Belmokhtar liderliğindeki kol, gündelik hayata temas etmek amacıyla halka yemek dağıtmış, onları korumuş ve Batı karşıtı söylemlerle sempati toplamaya çalışmıştır (Lounnas, 2014). Ayrıca Tuaregler arasında gelişen diğer radikal akımlarla ittifaklar kurmuştur.

Sonuç

Uluslararası sistemin krize sürüklendiğine ilişkin tartışmalar Küresel Güney'deki "kırılgan ve başarısız" devletleri uluslararası siyasetin öncelikli gündem maddelerinden biri haline getirmektedir. Genel kanı böylesi ülkelerin Batılı modern devlet modeline uyum sağlamakta yetersizlik gösterdikleri ve bu yüzden terörizm, düzensiz

göç gibi birçok soruna yol açtıkları şeklindedir. Verili biçimde sunulan devlet kırılmalı/başarısızlığı söylemi uluslararası sistemin 1990'larda deneyimlediği bir başka belirsizlik döneminin ürünüdür. Soğuk Savaş yıllarında birçok devlet benzer sorunlardan muzdaripken böylesi bir kavramsallaştırmanın yapılmaması dikkat çekicidir. Postkolonyal kuramcılar bilgi-iktidar ilişkisinin ürünü devlet başarısızlığı söyleminin Batı ve Batı-dışı dünya arasındaki ikili zıtlığı pekiştirdiğinin altını çizmektedir. Başka bir deyişle devlet başarısızlığı söylemi aracılığıyla Batı merkezli anaakım kuramlar Kuzey'deki oturmuş Vestfalyan/Weberyan devleti olumlamaktadır. Batılı modern devleti çerçevesine uymayan Güney ülkelerini de yaftalamaktadır. Anaakımın aksine Postkolonyal kuram Güney ülkelerini sömürgeciliğin mirasını hesaba katarak Batı-dışı toplumların kendi gerçekliği ve özgünlüğü içinde değerlendirmeyi önermektedir.

Mali örneğine bakıldığında henüz "başarısız devlet" kavramı bulunmamışken yaşanan sorunların yapılaşarak günümüze uzandığı görülmektedir. Birçok sorunun kökeninde Fransız sömürgeciliği tecrübesi bulunmaktadır. Fransız Sudan'ın idari hukuki uygulamaları ülkedeki ırk/etnisite farklılıklarını yaratmış ve pekiştirmiştir. Sömürge ekonomisinin yağmacı mantığı da bağımsız Mali'yi az gelişmişlik problemiyle baş başa bırakmıştır. Bağımsızlıktan sonra Fransız sömürgeciliğinin temelini attığı kuzey-güney zıtlığı, Tuareg ayaklanmaları, yozlaşmış siyasi sınıf ve kayırmacılık gibi birçok mesele ülke gündemini meşgul etmiştir. Çalışmada ele alındığı üzere Mali'nin iç sorunlarını açıklarken gözden kaçan noktalar bulunmaktadır. Örneğin Tuareg isyanları güvenleştirmek siyahi ve Tuareg seçkinleri arasında sınırlı miktardaki doğal kaynaktan, dışarıdan ve kamu kaynaklarından pay almaya yönelik rekabeti görmezden gelmektedir. Ayrıca kayırmacılığı anlamada başvurulan neopatrimonyalizm indirgemeci ve patolojik bir açıklama getirmektedir. Dolayısıyla kayırmacılığın Mali'deki yarattığı sorunlara odaklanılırken devlet-toplum ilişkilerini olumlu etkileme potansiyeli dikkate

alınmamaktadır. Çalışmada sömürgecilik sonrası devletin ulusötesi niteliğinden hareketle Fransız yeni sömürgeciliği ve Kuzey'in egemen olduğu finansal kuruluşlarının Mali'ye nasıl nüfuz ettiği de irdelenmiştir. Dış aktörler Mali'yi istikrarı için desteklediklerini iddia etmektedir. Ancak askeri operasyonlar, dış yardımlar, yapısal uyum programı vb. araçlar ülkenin Kuzey'e ekonomik ve siyasi bağımlılığını yeniden üretmektedir. Ayrıca dış aktörlerin Mali'deki toplumsal güçler arasındaki ilişkileri ve dengeyi doğru değerlendiremediği anlaşılmıştır. Örneğin 2012 Tuareg isyanını bastırmak isteyen Fransa, meselenin önceki yüzyıla uzanan köklerini görmezden gelmiştir. Sadece askeri çözüme odaklanmak Mali iç siyasetindeki diğer dengeleri alt üst etmiştir.

Mali'nin meseleleri uluslararası toplum nezdinde yakın zamanlarda görünürlük kazanabilmiştir. Yeni farkındalığa tehdit algısı eşlik etmiş, Mali'ye dair olumsuz bir kanaat uyandırmıştır. Çalışmada sıklıkla anılan az gelişmişlik gibi olgular Mali halkının modern çağın gerisinde bir topluluk olduğu izlenimi uyandırmamalıdır. Aslında sömürgecilik deneyiminden geçmiş bir toplum olarak Mali halkı sömürgecilik sonrası dönemde kendine özgü bir modernite deneyimi yaşamıştır. Diğer bir ifadeyle Mali tecrübesi Batı'nın serüveniyle pek de örtüşmemiştir. Bu durum Mali'nin asla gideremeyeceği eksikleri olduğu anlamına gelmemektedir. Aksine tikel anlayışların gerekliliğinin altını çizmektedir.

Modernleşme kuramının iyimser varsayımlarının aksine birçok Güney ülkesinde Batılı evrim yoluna girme çabası yeni sorunlarla sonuçlanmıştır. Örneğin neoliberal politikalara eklenme birçok ülke için Kuzey ekonomilerinden daha sancılı ilerlemiştir. Ancak, Küresel Kuzey ülkeleri kendi toplumsal, siyasi ve ekonomik örgütlenmelerini küresel ölçekte temel kıstas haline getirmekten vazgeçmemiştir. Böylece kendi kimliklerini ve üstünlük anlatılarını tahkim ederken Küresel Güney'in içişlerine müdahale edebilecekleri bir hareket alanı elde etmişlerdir. Dolayısıyla başarısız devlet vb. kavramların Mali

örneğinde iki temel işlevi vardır: Mali'yi damgalayarak yapısal sorunlarda başta Fransa olmak üzere Küresel Kuzey'in sorumluluğunu gizlemek ve Mali'nin kendine özgü karmaşık yapısını Batı merkezli ve indirgemeci bir yaklaşımla değerlendirmek. Sonuçta Mali'de Vestfalyan-Weberyan devletin kurulamayışını devlet başarısızlığı söylemiyle ele almak yerinde olmayacaktır. Mali örneği uluslararası ilişkilerin aktörlerinin Küresel Güney'e bakışında Vestfalyan-Weberyan devlet kuramının dışında bir ya da birden çok çerçeveye ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Böylesi bir yaklaşımın Kuzey-Güney ilişkilerini daha eşit bir düzleme taşıması mümkündür.

Kaynakça

- Amselle, J.-L. (2020). Emballément ethnico-religieux au Mali. *Communications*, 107(2), 147-161. <https://doi.org/10.3917/commu.107.0147>
- Ba-Konaré, D. A. O. (2019). Peuls et Dogon dans la tourmente au Mali: Histoire d'une longue relation ambivalente. *Le Monde.fr*. Geliş tarihi gönderen https://www.lemonde.fr/afrique/article/2019/03/29/peuls-et-dogon-dans-la-tourmente-au-mali-histoire-d-une-longue-relation-ambivalente_5443363_3212.html
- Banégas, R. (2003). *La de□mocratie à pas de came□le□on: Transition et imaginaires politiques au Be□nin*. KARTHALA Editions.
- Bayart, J.-F. (1989). *L'Etat en Afrique: La politique du ventre*. Fayard.
- Beck, L. J. (2008). *Brokering Democracy in Africa*. New York: Palgrave Macmillan US. <https://doi.org/10.1057/9780230611122>
- Bilgin, P., & Morton, A. (2002). Historicising representations of "failed states": Beyond the cold-war annexation of the social sciences? *Third World Quarterly*, 23, 55-80. <https://doi.org/10.1080/01436590220108172>
- Blanton, R., Mason, T. D., & Athow, B. (2001). Colonial Style and Post-Colonial Ethnic Conflict in Africa. *Journal of Peace Research*, 38(4), 473-491. <https://doi.org/10.1177/0022343301038004005>
- Bleck, J., & Michelitch, K. (2015). The 2012 crisis in Mali: Ongoing empirical state failure. *African Affairs*, 114(457), 598-623. <https://doi.org/10.1093/afraf/adv038>
- Briquet, J.-L. (1998). La politique clientélaire. Clientélisme et processus politiques. *Le cliente□lisme politique dans les socie□te□s contemporaines*, 7-37.
- Call, C. T. (2008). The Fallacy of the 'Failed State'. *Third World Quarterly*, 29, 1491-1507. <https://doi.org/10.1080/01436590802544207>
- CIA. (2024). Mali. İçinde *The World Factbook*. Central Intelligence Agency. Geliş tarihi gönderen <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/mali/>
- Cissé, M. G. (2020). Understanding Fulani Perspectives on the Sahel Crisis – Africa Center. Geliş tarihi 26 Mayıs 2024, gönderen Africa Center for Strategic Studies website: <https://africacenter.org/spotlight/understanding-fulani-perspectives-sahel-crisis/>
- Clapham, C. S. (1985). *Third World Politics: An Introduction*. Croom Helm.
- Clark, A. F. (1995). From Military Dictatorship to Democracy: The Democratization Process in Mali. *Journal of Third World Studies*, 12(1), 201-222. Geliş tarihi gönderen <https://www.jstor.org/stable/45197414>
- Coquery-Vidrovitch, C., & Moniot, H. (1984). *L'Afrique noire de 1800 à nos jours*. Presses universitaires de France.
- Craven-Matthews, C., & Englebert, P. (2018). A Potemkin state in the Sahel? The empirical and the fictional in Malian state reconstruction. *African Security*, 11(1), 1-31. <https://doi.org/10.1080/19392206.2017.1419634>
- CSRC. (2006). Crisis, Fragile and Failed States Definitions used by the CSRC. Geliş tarihi 17 Mayıs 2024, gönderen <https://www.lse.ac.uk/international-development/Assets/Documents/PDFs/csrc-background-papers/Definition-of-a-Failed-State.pdf>
- Çiçek, Ü. (2023). The 2012 Tuareg-Arab Uprising in Northern Mali and Regional Actors: The Impact of Libya and Algeria. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(Afrika), 143-151. <https://doi.org/10.18506/anemon.1310287>
- Deng, F. M. (2004). The Impact of State Failure on Migration. *Mediterranean Quarterly*, 15(4), 16-36. <https://doi.org/10.1215/10474552-15-4-16>
- Development Initiatives Ltd. (2013). *Investments to end poverty*. Geliş tarihi gönderen [66](https://de-</p>
</div>
<div data-bbox=)

vinit.org/wp-content/uploads/2013/09/Investments_to_End_Poverty_full_report.pdf

Development Reimagined. (2024, Nisan 18). Infographic: Are African countries too dependent on the IMF? - Development Reimagined. Geliş tarihi 07 Temmuz 2024, gönderen <https://developmentreimagined.com/africancountriesdependonimf/>

Doty, R. L. (1996). *Imperial Encounters: The Politics of Representation in North-South Relations*. U of Minnesota Press.

Fall, B. (1993). Le travail force en Afrique occidentale française (1900-1946). *Civilisations. Revue internationale d'anthropologie et de sciences humaines*, (41), 329-336. <https://doi.org/10.4000/civilisations.1717>

Fentahun, G. (2023). Foreign aid in the post-colonial Africa: Means for building democracy or ensuring Western domination? *Cogent Social Sciences*, 9(1), 2241257. <https://doi.org/10.1080/23311886.2023.2241257>

Fund For Peace. (2014). From Failed to Fragile: Renaming the Index. Geliş tarihi 22 Mayıs 2024, gönderen <https://fundforpeace.org/2014/06/24/from-failed-to-fragile-renaming-the-index/>

Fund for Peace. (2023). *Global Peace Index 2023: Measuring Peace in a Complex World*. Institute for Economics & Peace. Geliş tarihi gönderen : <http://visionofhumanity.org/resources>

Gazeley, J. (2022). The Strong 'Weak State': French Statebuilding and Military Rule in Mali. *Journal of Intervention and Statebuilding*, 16(3), 269-286. <https://doi.org/10.1080/17502977.2022.2030627>

Ginio, R. (2006). Negotiating Legal Authority in French West Africa: The Colonial Administration and the African Assessors, 1903-1918". İçinde B. Lawrance, E. Osborn, & Richard Roberts (Ed.), *Intermediaries, Interpreters, and Clerks: African Employees in the Making of Colonial Africa*. (ss. 115-135). University of Wisconsin Press.

Grundy, K. W. (1962). Marxism-Leninism and African Underdevelopment: The Mali Approach. *International Journal*, 17(3), 300-304. <https://doi.org/10.2307/40198638>

Hall, B. S. (2011a). Bellah Histories of Decolonization, Iklan Paths to Freedom: The Meanings of Race and Slavery in the Late-Colonial Niger Bend (Mali), 1944 – 1960. *The International Journal of African Historical Studies*, 44(1), 61-87. Geliş tarihi gönderen <https://www.jstor.org/stable/23046844>

Hall, B. S. (Ed.). (2011b). *Colonial Conquest and Statecraft in the Niger Bend, c. 1893-1936*. İçinde *A History of Race in Muslim West Africa, 1600-1960* (ss. 130-172). Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511976766.009>

Hill, J. (2005). Beyond the Other? A postcolonial critique of the failed state thesis. *African Identities*, 3(2), 139-154. <https://doi.org/10.1080/14725840500235381>

İpek, V. (2024). *Sahraalti. İletişim*.

Jackson, R. H. (1991). *Quasi-States: Sovereignty, International Relations and the Third World*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511559020>

Jackson, R. H., & Rosberg, C. G. (1982). Why Africa's Weak States Persist: The Empirical and the Juridical in Statehood. *World Politics*, 35(1), 1-24. <https://doi.org/10.2307/2010277>

Keita, N. (2005). 4. De l'identitaire au problème de la territorialité. L'OCRS et les sociétés Kel Tamacheq du Mali. İçinde *Hommes et sociétés. Mali – France* (ss. 91-121). Paris: Karthala. <https://doi.org/10.3917/kart.gemd.2005.01.0091>

Kone, K. (2013). The End of Tuareg Apartheid in the Sahel. Geliş tarihi 24 Mayıs 2024, gönderen Society for Cultural Anthropology website: <https://culanth.org/fieldsights/the-end-of-tuareg-apartheid-in-the-sahel>

Kone, K. (2017). A Southern View on the Tuareg Rebellions in Mali. *African Studies Review*, 60(1), 53-75. <https://doi.org/10.1017/asr.2017.10>

Krämer, A. M. (2020). Why Africa's 'weak states' matter: A postcolonial critique of Euro Western discourse on African statehood and sovereignty. İcinde *REIMAGINING THE STATE: Theoretical Challenges and Transformative Possibilities*. Routledge.

Krasner, S. D., & Pascual, C. (2005). Addressing State Failure. *Foreign Affairs*, 84, 153-163. <https://doi.org/10.2307/20034427>

Lounnas, D. (2014). Confronting Al-Qa'ida in the Islamic Maghrib in the Sahel: Algeria and the Malian crisis. *The Journal of North African Studies*, 19(5), 810-827. <https://doi.org/10.1080/13629387.2014.974033>

maliweb.net. (2017, Ağustos 2). Histoire de l'hôpital du Point G. Geliş tarihi 23 Mayıs 2024, gönderen Maliweb.net website: <https://www.maliweb.net/histoire-politique/histoire-de-lhopital-point-g-2436502.html>

Mamdani, M. (2013). Political Identity, Citizenship and Ethnicity in Post-Colonial Africa'. Geliş tarihi 21 Mayıs 2024, gönderen The Thinking Africa Resource Centre website: <https://thinkingafrica.blogspot.com/2013/05/political-identity-citizenship-and.html>

Matthews, S. J. (2018). *Postdevelopment Theory*. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.39>

Mazrui, A. A. (1995). The Blood of Experience: The Failed State and Political Collapse in Africa. *World Policy Journal*, 12(1), 28-34. Geliş tarihi gönderen <https://www.jstor.org/stable/40209395>

Migdal, J. S. (1988). *Strong societies and weak states: State-society relations and state capabilities in the Third World*. Princeton University Press.

Müller-Crepon, C. (2020). Continuity or Change? (In)direct Rule in British and French Colonial Africa. *International Organization*, 74(4), 707-741. <https://doi.org/10.1017/S0020818320000211>

OECD. (2013). Fragile States: Resource Flows and Trends. Geliş tarihi 13 Mayıs 2024, gönderen <https://www.oecd.org/dac/fragile-states-9789264190399-en.htm>

OECD. (2014). *An Atlas of the Sahara-Sahel: Geography, Economics and Security*. Geliş tarihi gönderen <https://www.oecd.org/development/an-atlas-of-the-sahara-sahel-9789264222359-en.htm>

Olivier de Sardan, J.-P. (2021). The Construction of States and Societies in the Sahel. İcinde L. A. Villalón (Ed.), *The Oxford Handbook of the African Sahel* (s. 0). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780198816959.013.10>

Olukoshi, A. (2005). Changing Patterns of Politics in Africa. İcinde A. A. Borón (Ed.), *Politics and Social Movements in an Hegemonic World: Lessons from Africa, Asia and Latin America*. Buenos Aires: Clacso.

Osaghae, E. E. (2007). Fragile States. *Development in Practice*, 17(4/5), 691-699. Geliş tarihi gönderen <https://www.jstor.org/stable/25548271>

Pérez, F. J. (2022). An Enduring Neocolonial Alliance: A History of the CFA Franc. *The American Journal of Economics and Sociology*, 81(5), 851-887. <https://doi.org/10.1111/ajes.12485>

Pickering, H. (2014). Terminology twist: From failed states to fragile states. Geliş tarihi 28 Mayıs 2024, gönderen The Strategist website: <https://www.aspistrategist.org.au/terminology-twist-from-failed-states-to-fragile-states/>

Remane, K. (2010, Ekim 12). Le Mali, le pays le moins francophone d'Afrique. Geliş tarihi 23 Mayıs 2024, gönderen SWI swissinfo.ch website: <https://www.swissinfo.ch/fre/culture/le-mali-le-pays-le-moins-francophone-d-afrique/28515390>

Rodet, M. (2007). Genre, coutumes et droit colonial au Soudan français (1918-1939). *Cahiers d'études africaines*, 47(187-188), 583-602. <https://doi.org/10.4000/etudesafricaines.8162>

Rotberg, R. (2002). The new nature of nation-state failure. *The Washington Quarterly*, 25, 83-96. <https://doi.org/10.1162/01636600260046253>

Royer, P. (2020). Conquête du Soudan, modèle d'une guerre coloniale? Geliş tarihi 22 Mayıs

2024, gönderen <https://ehne.fr/fr/encyclopedie/th%C3%A9matiques/1%E2%80%99europe-et-le-monde/1%E2%80%99europe-et-les-guerres-coloniales/la-conqu%C3%AAtte-du-soudan-mod%C3%A8le-d%E2%80%99une-guerre-coloniale%C2%A0>

Said, E. W. (2013). *Şarkiyatçılık*. Metis.

Silvey, R. (1998). Review of the book *Imperial Encounters: The politics of representation in North-South relations*, by Roxanne Doty. *Antipode*, 30(4), 395-404. Geliş tarihi gönderen https://www.academia.edu/7621122/Review_of_the_book_Imperial_Encounters_The_politics_of_representation_in_North_South_relations_by_Roxanne_Doty

Studio Tamani. (2024, Mart 18). *Fonction publique: Un nouveau départ après le scandale de fraude de 2023*. Geliş tarihi 27 Mayıs 2024, gönderen Studio Tamani – Informations, débats, magazines: Toute l'actualité du Mali, en 5 langues website: <https://www.studiotamani.org/159943-fonction-publique-un-nouveau-depart-apres-le-scandale-de-fraude-de-2023>

The Fund for Peace. (2024a). *Fragile States Index*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen <https://fragilestatesindex.org/>

Touron, M. (2017). Le Mali, 1960-1968. Exporter la Guerre froide dans le pré carré français: *Bulletin de l'Institut Pierre Renouvin*, N° 45(1), 83-95. <https://doi.org/10.3917/bipr1.045.0083>

Traoré, O. (2024, Şubat 23). *Scandale au Ministère de la Fonction Publique: Concours annulé et arrestations pour corruption*. Geliş tarihi 27 Mayıs 2024, gönderen Mali Actu website: <https://maliactu.net/scandale-au-ministere-de-la-fonction-publique-concours-annule-et-arrestations-pour-corruption/>

Tucker, L. (2022). *Fragility, Demographics, Gender Inequality: Mali*. Geliş tarihi 14 Mayıs 2024, gönderen IMF website: <https://www.imf.org/en/Publications/selected-issues-papers/Issues/2023/07/19/Fragility-Demographics-Gender-Inequality-Mali-536701>

UNICEF. (2024b). *Mali Humanitarian Situation Report, January 2024*. Geliş tarihi 17 Mayıs 2024, gönderen <https://www.unicef.org/documents/mali-humanitarian-situation-report-january-2024>

United Nations. (2024). *Human Development Report 2023-24*. İçinde *Human Development Reports*. United Nations. Geliş tarihi gönderen United Nations website: <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24>

United Nations Office on Drugs and Crime. (2023). *FIREARMS TRAFFICKING IN THE SAHEL*. Geliş tarihi gönderen https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta_sahel/TOCTA_Sahel_firearms_2023.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime. (2024). *DRUG TRAFFICKING IN THE SAHEL*. Geliş tarihi gönderen https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta_sahel/TOCTA_Sahel_drugs.pdf

U.S. Department of State. (2023). *2023 Trafficking in Persons Report: Mali*. Geliş tarihi 17 Mayıs 2024, gönderen United States Department of State website: <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/mali/>

Wai, Z. (2012). Neo-patrimonialism and the discourse of state failure in Africa. *Review of African Political Economy*, 39(131), 27-43. <https://doi.org/10.1080/03056244.2012.658719>

Weber, M. (1968). *Politics as a Vocation*. Fortress Press.

Wooten, S. R. (1993). Colonial Administration and the Ethnography of the Family in the French Soudan. *Cahiers d'Études Africaines*, 33(131), 419-446. <https://doi.org/10.3406/cea.1993.1507>

World Bank. (2024a). *Net ODA received (% of GNI) – Mali*. Geliş tarihi 30 Mayıs 2024, gönderen World Bank Open Data website: <https://data.worldbank.org/share/widget?indicators=DT.ODA.ODAT.GN.ZS&locations=ML>

World Bank. (2024b). *World Bank Open Data*. Geliş tarihi 24 Mayıs 2024, gönderen World Bank Open Data website: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locati->

ons=ML-1W-ZG

Yiğit, M. (2023). *Afrika Askeri Darbeler ve Dış MÜdahale*. Vakıfbank Kültür Yayınları.

Yuvalı, E. (2018). HAK TEMELLİ SOSYAL YARDIM VE KLİENTALİZM. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2018(135), 383-404.

Extensive Summary

In many Global South countries, especially in Africa, the inadequacy of the state in maintaining its authority over its land and population and in fulfilling its basic functions has been discussed. Therefore, mainstream theory develops the concepts such as failed states, fragile states, weak states, quasi-states, etc.. According to Postcolonial thinkers, mainstream theory claims that Western experience is universal, and it imposes these standards on the Global South. In this context, Mali, a former French colony, has not been able to be Westphalian-Weberian state since independence. The country was initially presented as a success story with its transition to multi-party regime in 1991. The Tuareg rebellion in 2012 was milestone. Currently, the international community describes Mali as a fragile state.

Thus, the study asks: "Should the failure to establish a Westphalian-Weberian state in Mali be addressed through the discourse of state failure?". The study argues that South countries, as seen in the Malian case, are marginalised through state failure due to inability to be Western. Consequently, state failure is not an accurate term for Mali. Then, the study aims to present a critical approach to Mali's issues and reveal Western responsibility in these issues. As West Africa increasingly occupy the international community's agenda, it is important to refer to different paradigms to develop more realistic approaches towards the region.

Weber's definition still determines the state phenomenon. Since decolonization, many Southern countries have failed to enjoy these three conditions. However, the concept of failed state was first used in the 1990s. Postcolonialism examines its development via the *power-knowledge* and *binary oppositions*. In other words, biased knowledge divides the world between Western and non-Western. The concept reflects the concern for finding solutions to the violence after the Cold War. After the 9/11, the concept began to express that instability within a country could convert a global security threat. The US government has also provided financial support to state failure studies and abused the concept.

About Africa, mainstream thinkers believe that African states owe their existence solely to international recognition. However, the main elements of the Postcolonial view are the following: Firstly, the postcolonial state is the successor to the colonial state, which is more despotic than the metropole. Secondly, African states should be seen as a stage for the power struggles of various social actors rather than an administrative structure. Finally, the postcolonial state is transnational. In other words, it is influenced by external actors as well as internal actors.

As for Mali, we must first look back to the colonial period. The country became French Sudanese colony in 1890. The colonial administration created racial and ethnic divisions through social sciences, administrative and legal practices. While the Northern white Tuareg and Arabs were favoured, the red-skinned Fulanis and black Mandingos in the south were subjected to forced labour. In addition, the colonialists condemned the country to underdevelopment by not investing in infrastructure. After independence, the north-south dichotomy, Tuaregs, underdevelopment and "neopatrimonialism" became the main internal problems. The article analyses various aspects of these problems with Postcolonialism. First, many of the problems are inherited from colonial era. Identity-based conflicts also cover resource competition between elites. Then, concepts like neopatrimonialism cause a reductionist narrative. External factors include the CFA franc, French neocolonialism and Operations Serval/Barkhane, IMF/World Bank loans, foreign aid and Libyan/Algerian influence. Financial instruments cannot solve Mali's underdevelopment problem. In addition, they have aggravated the socio-economic situation by disregarding social fabric. At the same time, financial instruments have become a reward/punishment mechanism that makes Mali dependent on the Global North. Although the

impact of French neocolonialism remains limited, military interventions have been more in favour of French interests than Mali's security. Finally, the Gaddafi regime and Algerian jihadists destabilised the country due to their influence on the Tuaregs.

In conclusion, Mali's structural problems have recently gained visibility. Unfortunately, this new awareness developed threat perception. While Malian experience is different from the West, Mali has no deficiencies that it can never overcome. Therefore, state failure discourse has two main functions in Malian case: To conceal the responsibility of the Global North, mainly France, for the structural problems by stigmatising Mali, and to evaluate Mali's unique complexity in a reductionist approach using Western-centred terms. Consequently, it would not be appropriate to address the failure to establish a Westphalian-Weberian state in Mali with the discourse of state failure. Therefore, Malian case shows that the actors of international relations need new frameworks other than the Westphalian-Weberian state when looking at the South.